

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Školní autobus zastavil nedaleko **telefoní** budky.
 B) Jelení guláš musí být především dobře okořeněný.
 C) **Nástěná** malba zachycovala malebné moravské vinice.
 D) Ředitel lázní včera schválil nový ceník **baheních** zábalů.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *telefonní* je odvozené od podstatného jména *telefon* příponou *-ní*.
- Přídavné jméno *nástěnný* je odvozené od podstatného jména *stěna* příponou *-ný*.
- Přídavné jméno *bahenní* je odvozené od podstatného jména *bahno* příponou *-ní*.

2 Ve které z následujících vět je sloveso *mít* použito ve významu *vlastnit*?

- A) Můj přítel má dobrý odhad na lidi.
 B) Můj bratr má v oblíbě grilované kuře.
 C) Můj strýc má nejrychlejší auto z celého města.
 D) Můj spolužák má při zkoušení vždy ruce v kapsách.

Zdůvodnění

- Ve větě *Můj přítel má dobrý odhad na lidi* je sloveso *mít* užito ve spojení *mít odhad*, vyjadřuje tedy určitou vlastnost dané osoby.
- Ve větě *Můj bratr má v oblíbě grilované kuře* je sloveso *mít* užito ve spojení *mít v oblíbě*, vyjadřuje tedy určité zjištění o dané osobě.
- Ve větě *Můj strýc má nejrychlejší auto z celého města* je sloveso *mít* užito ve významu *držet ve vlastnictví, vlastnit: Můj strýc vlastní nejrychlejší auto z celého města*.
- Ve větě *Můj spolužák má při zkoušení vždy ruce v kapsách* je sloveso *mít* užito ve významu *schovávat (ruce v kapsách)*.

3 Přiřadte k vynechaným místům (*****) v jednotlivých souvětích (3.1–3.4) spojku (A–F) tak, aby věty v souvětí byly vhodně spojeny:

(Každou spojku z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě spojky zbudou a nebudou použity.)

- 3.1 Na vysvědčení dostaneš jedničku pouze tehdy, ***** budeš při hodinách aktivní. _____
- 3.2 Po posledním nevydařeném setkání vůbec netušil, ***** se s ním vůbec ještě někdy setká. _____
- 3.3 Na začátku večera byl sice taneční parket úplně prázdný, ***** po půlnoci už tančili všichni přítomní. _____
- 3.4 Po maturitě se rozhodl pro studium medicíny, ***** ho už od první třídy zajímalo fungování lidského těla. _____

- A) ale
- B) zda
- C) než
- D) tudíž
- E) jestliže
- F) protože

Zdůvodnění

3.1 – E)

Vedlejší věta vyjadřuje podmínku, která musí být splněna, aby dotyčný získal jedničku na vysvědčení. Na vynechané místo tedy musí být doplněna spojka podřadicí vyjadřující podmínku, což splňuje spojka *jestliže*.

3.2 – B)

Vedlejší věta obsahuje informaci o tom, co netušil muž, o němž se mluví ve větě hlavní. Na vynechané místo tedy musí být doplněna spojka podřadicí uvozující odpověď na otázku *Co netušil?*, což splňuje spojka *zda*.

3.3 – A)

Mezi sdělením v první větě hlavní a druhé větě hlavní je určitý rozpor. Na vynechané místo tedy musí být doplněna spojka souřadicí, kterou lze vyjádřit odporovací poměr, což splňuje spojka *ale*.

3.4 – F)

Druhá věta vyjadřuje příčinu toho, proč se muž, o němž se mluví v první větě, rozhodl studovat medicínu. Na vynechané místo tedy musí být doplněna spojka vyjadřující příčinu, což splňuje spojka *protože*.

Na žádné vynechané místo nepatří ani možnost C), ani možnost D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Vshledemgtomužesmeašdosutnedoztalimošnostseobháitvsnášímenámitkuprořizaujato
stitohotosoudu.

(CZVV)

max. 2 body

4 Přepište výchozí text tak, aby jednotlivá slova byla správně oddělena a správně pravopisně zapsána.

(Doplnění interpunkce nebude hodnoceno.)

Řešení

Vzhledem k tomu, že jsme až dosud nedostali možnost se obhájit, vznášíme námitku proti zaujatosti tohoto soudu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 5–8

(1) Já sám nevím proč, co to značí,
že jsem tak zamyšlen,
ta prastará **pověst** k pláči
mě týrá dnes po celý den.

(2) Vzduch ochladl, už se stmívá
a tiše plyne Rýn,
zář slunce dohořívá
a na hory pad stín.

(3) Na skále sedí panna,
má démantový pás,
je celá ošperkovaná,
češe si zlatý svůj vlas.

(4) Má zlatý hřeben v hlavě,
češe a zpívá si,
zpívá tak dojmavě,
co zpívá, ach, co asi?

(5) Lodník je dojat tím zpěvem,
ten zpěv ho tak ošálí,
že upoután luzným zjevem
si nevšimne úskalí.

(6) Vír lodku podemílá,
už nahnul se její kraj,
to všechno způsobila,
svým zpěvem Lorelei.

(H. Heine, Lorelei)

max. 2 body

5 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

5.1 První verš druhé sloky má osm slabik.

A N

5.2 Ve čtvrté sloce se uplatňuje personifikace.

5.3 Pouze v páté sloce se rýmuje první verš se třetím a druhý verš se čtvrtým.

5.4 Pouze v šesté sloce začínají všechny verše jednoslabičným slovem.

Zdůvodnění

5.1 – pravdivé tvrzení → verš *Vzduch ochladl, už se stmívá* je osmislabičný

5.2 – nepravdivé tvrzení → personifikace (tj. básnický prostředek, který je založen na tom, že se lidská činnost přisuzuje zvířeti, rostlině nebo věci) se ve čtvrté sloce neuplatňuje

5.3 – nepravdivé tvrzení → ve všech slokách se rýmuje první verš se třetím a druhý verš se čtvrtým, např. *Já sám nevím proč, co to značí × ta prastará pověst k pláči*

5.4 – nepravdivé tvrzení → jednoslabičným slovem začínají všechny verše v první, druhé a šesté sloce

1 bod

6 Najděte ve výchozím textu synonymum slova *oklamat* a napište ho.

Řešení

ošálit (ošálí)

1 bod

7 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Lodník toužil po Lorelei celý den.

B) Lorelei na lodníka čekala celý den.

C) Lodník se kvůli Lorelei dostal do nebezpečí.

D) Lorelei se kvůli lodníkovi ocitla v nebezpečí.

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti C) dokládá pasáž barevně vyznačená ve výchozím textu. Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a D) výchozímu textu prokazatelně neodpovídají.

1 bod

8 Které z následujících slov je významově souřadné se slovem zvýrazněným ve výchozím textu?

- A) kniha
- B) próza
- C) pohádka
- D) literatura

Zdůvodnění

Jak slovo *pověst*, tak slovo *pohádka* označují určitý typ příběhů, jde tedy o slova významově souřadná. Mezi slovy uvedenými v možnostech A), B) a D) a slovem *pověst* jsou jiné významové vztahy:

- slovo *pověst* není významově souřadné se slovem *kniha*, které označuje *tištěné nebo obrazové slovesné dílo* (pověst může, ale nemusí být zaznamenána v knize);
- slovo *pověst* je významově podřazené slovu *próza*, které označuje *neveršovanou literární tvorbu*;
- slovo *pověst* je významově podřazené slovu *literatura*, které označuje *písemnictví*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–13

(1) Vypadá to, jako by se hvězdy vůbec neměnily, **nicméně v dlouhém, časovém úseku tomu tak není.** Všechny hvězdy jednoho dne zahynou. Příliš brzy se to však nestane, protože každá žije řádově miliardy let. Život hvězdy začíná v mračnech plynu a prachu, kterým říkáme mlhoviny. **V důsledku vzájemné přitažlivosti, se plyn a prach začnou shlukovat a smršťovat.** Tím se mračno stále více otepluje, až se v něm nakonec spustí termonukleární reakce. Pak začíná svítit jako hvězda.

(2) **Všechno, co bude následovat, závisí na tom, jakou má zrozená hvězda hmotnost.** Hvězda o hmotnosti Slunce bude stabilně zářit po dobu 10 miliard roků. Poté se začne stále více rozpínat, až se stane červeným obrem. Později se začne opět smršťovat a změní se na bílého trpaslíka, rozměry téměř porovnatelného s planetami.

(3) **Hvězdy výrazně těžší než Slunce žijí kratší dobu a zanikají výbuchem. Období jejich stálé jasnosti, je krátké,** potom se hvězdy i stonásobně zvětší a nakonec se rozpadnou v obrovské explozi. To, co z hvězdy zůstane, se zhroutí **do malého, velice hustého neutronového hvězdy.**

Hvězdokupy

(4) Někdy se desítky, ba i stovky hvězd pohybují vesmírem ve volných seskupeních, která nazýváme otevřené hvězdokupy.

(5) **Nejznámější otevřené hvězdokupě říkáme Plejády nebo také Sedm sester. Pokud máte velice dobrý zrak, můžete pozorovat sedm nejjasnějších hvězd této hvězdokupy. Celkem však do ní patří nejméně dvě stě hvězd.**

(6) V některých částech oblohy jsou statisíce hvězd seskupeny do těsnějších shluků, vytvářejí tak kulovou hvězdokupu. Ve vesmíru jsou viditelné také pestrobarevné „mraky“ – mlhoviny.

(R. Kerrod, *Dětský atlas vesmíru, upraveno*)

9

9.1 Vypište z výchozího textu dvě podstatná jména, která jsou navzájem protikladná.

(Hledaná slova se nacházejí v druhém, nebo třetím odstavci výchozího textu.)

9.2 Vypište z výchozího textu přídavné jméno, které vzniklo skládáním.

(Hledané slovo se nachází v pátém, nebo šestém odstavci výchozího textu.)

Řešení

9.1 – obr, trpaslík

9.2 – pestrobarevné

1 bod

10 Výchozí text je rozdělen na dvě části, každou z nich tvoří tři odstavce. Která z následujících možností nejlépe shrnuje obsah první části, a patří tedy na vynechané místo v úvodu výchozího textu (***)?**

- A) Velikost hvězd
- B) Neměnnost hvězd
- C) Život a zánik hvězd
- D) Hmotnost a teplota hvězd

Zdůvodnění

V první části textu se píše o hvězdách: od jejich vzniku (tedy kdy začíná jejich život) až po jejich zánik. Možnosti A) a D) nabízejí pouze doplňující informace, které nejsou tématem první části textu, jsou zmíněny pouze okrajově. Možnost B) odporuje informacím uvedeným v textu.

1 bod

11 Který z následujících úseků výchozího textu obsahuje přídavné jméno ve 2. stupni?

- A) pokud máte velice dobrý zrak
- B) seskupeny do **těsnějších** shluků
- C) téměř porovnatelného s planetami
- D) potom se hvězdy i stonásobně zvětší

Zdůvodnění

Přídavné jméno užitá v 2. stupni je v posuzovaném úseku zapsáno červeně.

1 bod

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je správně zapsána interpunkce?

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu zvýrazněny.)

- A) období jejich stálé jasnosti, je krátké
- B) do malé, velice husté neutronové hvězdy
- C) v důsledku vzájemné přitažlivosti, se plyn a prach
- D) nicméně v dlouhém, časovém úseku tomu tak není

Zdůvodnění

- Posuzovaný úsek se nachází v souvětí *Období jejich stálé jasnosti, je krátké, potom se hvězdy i stonásobně zvětší a nakonec se rozpadnou v obrovské explozi*, konkrétně v první větě tohoto souvětí. Není zde žádný důvod, aby podmětová část (*období jejich stálé jasnosti*) byla od přísudkové části oddělena čárkou.
- Posuzovaný úsek se nachází v souvětí *To, co z hvězdy zůstane, se zhroutí do malé, velice husté neutronové hvězdy*, konkrétně v druhé části věty hlavní. Tato část obsahuje přívlastek postupně rozvíjející (jaká hvězda? – *neutronová* → *hustá neutronová* → *malá hustá neutronová*), druhý člen přívlastku je rozvit příslovečným určením míry. V těchto případech se zpravidla píše čárka.
- Posuzovaný úsek se nachází ve větě *V důsledku vzájemné přitažlivosti, se plyn a prach začnou shlukovat a smršťovat*. Příslovečné určení (*v důsledku vzájemné přitažlivosti*) se čárkou neodděluje.
- Posuzovaný úsek se nachází v souvětí *Vypadá to, jako by se hvězdy vůbec neměnily, nicméně v dlouhém, časovém úseku tomu tak není*, konkrétně ve třetí větě tohoto souvětí. Tato věta obsahuje přívlastek postupně rozvíjející (jaký úsek? – *časový* → *dlouhý časový*), mezi členy přívlastku postupně rozvíjejícího se čárka nepíše.

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
13.1 Hvězdokupu zvanou Sedm sester tvoří sedm hvězd.	☐	☒
13.2 Čím má hvězda větší hmotnost, tím je její život delší.	☐	☒
13.3 Během svého života může jeden člověk vidět zrod jedné hvězdy i její zánik.	☐	☒
13.4 Pokud se mračna plynu a prachu začnou shlukovat a smršťovat, stanou se z nich mlhoviny.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 14–15

Milanovi v **krvy** kolovaly geny mongolských předků, kteří kdysi proháněli stáda zdivočelých koní po stepi. Snad kvůli tomuto dědictví měl Milan ke koním neobyčejně vřelý **vztach**.

Od útlého dětství jezdil na **rodinou** koňskou farmu nedaleko **Boleslavy**. Svým oblíbencům vždy přivezl něco dobrého na zub. Koně si tak pravidelně pochutnávali nejen na jeteli, ale i na cukru či mrkvi. Odměnou mu pak byly bezstarostné vyjíždky a toulky po rozsáhlých pozemcích v blízkém okolí farmy.

Zprvu často padal, dvakrát dokonce skončil v nemocnici. Milanovi úzkostliví rodiče se proto nechtěli smířit s tím, že vysněným **zaměstnáním** jejich syna je práce u čtyřnohých lichokopytníků. Dnes je Milan **skušeným** ošetřovatelem koní.

(CZVV)

14 Najděte ve výchozím textu šest slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *krev* se skloňuje podle vzoru *píseň (v písni – v krvi)*.
- Kořen podstatného jména *vztah* končí souhláskou *h*, o čemž svědčí i další tvary tohoto slova (např. *vztahu, vztahem*).
- Přídavné jméno *rodinný* je odvozené od podstatného jména *rodina* příponou *-ný*.
- Podstatné jméno *Boleslav* se skloňuje podle vzoru *kost (nedaleko kosti – nedaleko Boleslavi)*.
- Podstatné jméno *zaměstnání* je příbuzné s podstatným jménem *místo* a má kořen *-měst-*.
- Přídavné jméno *zkušený* je příbuzné se slovesem *zkusit*, které je odvozené předponou *z-*, jde o ustálený případ.

1 bod

15 Vypište z výchozího textu několikanásobný podmět.

Řešení

vyjíždky a toulky

1 bod

16 Ve které z následujících možností se vyskytuje souvětí?

- A) Zvenku k němu doléhalo kdákání slepic a halekání mužů, sklízejících na poli obilí.
- B) Celý rozespálý, ještě obtěžkaný nočním sněním, pomalu opustil rozehráté lůžko.
- C) Zpěv skautů, linoucí se od ohnišť na protější straně řeky, ho ukolébal ke spánku.
- D) Vstal z postele a vykročil proti světlu, dopadajícímu oknem na špinavou podlahu.

Zdůvodnění

Větný celek uvedený v možnosti D) obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*vstal, vykročil*) → souvětí.

Každý z dalších posuzovaných větných celků obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*doléhalo, opustil, ukolébal*) → věty jednoduché.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Když jsem vycházel z veterinární ordinace s oběma ***** koťaty v náručí, polekala se ***** štěkajících psů.

(CZVV)

17 Kterou z následujících dvojic slov je nutné doplnit na vynechaná místa (****) ve výchozím textu tak, aby byl gramaticky správně?

- A) svými – dvou
- B) svýma – dvou
- C) svými – dvouch
- D) svýma – dvouch

Zdůvodnění

Slovní spojení *s oběma koťaty* je ve výchozím textu užito v 7. pádě čísla množného, stejný tvar musí mít i slovo, které patří na první vynechané místo: *svými*. Slovní spojení *štěkajících psů* je ve výchozím textu užito v 2. pádě čísla množného, stejný tvar musí mít i slovo, které patří na druhé vynechané místo: *dvou*.

18 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) K Thomasovu překvapení se zpod jedné deky náhle vynořila urousaná opice a přelezla ke straně.

B) Thomas na ně čekal venku. Jak tam tak stál, všiml si, že se k němu šourá tulák, navlečený do dlouhého rozedraného svrchníku. Špinavýma rukama svíral rukojeť vratké káry.

C) Ten pohled vyvedl Thomase z míry. Začal se trochu bát. Zrovna když se otáčel směrem k bance, vyšli z ní jeho rodiče.

D) Byla naplněná po okraj směsicí koberců, šatů, bot a železného šrotu. Na jejím boku visela na řetězu rezavá klec vystlaná dekami a s každým tulákovým krokem zarachotila.

E) Chtěla si Thomase prohlédnout. Tulák se zastavil a dlouze se na Thomase zadíval. Přes tvář mu přeběhl podivný výraz, jako by Thomase poznával, i když chlapec věděl určitě, že se nikdy neviděli.

F) Toho tuláka Thomas poprvé uviděl před bankou na Sidney Street. Bylo to tehdy, když Thomasovi rodiče byli v bance kvůli nějaké peněžní záležitosti.

(Ch. Priestley, *Příšerné příběhy strýce Montaguea*, upraveno)

18.1 _____

18.2 _____

18.3 _____

18.4 _____

18.5 _____

18.6 _____

Řešení

18.1 – F)

18.2 – B)

18.3 – D)

18.4 – A)

18.5 – E)

18.6 – C)

F) Toho tuláka Thomas poprvé uviděl před bankou na Sidney Street. Bylo to tehdy, když Thomasovi rodiče byli v bance kvůli nějaké peněžní záležitosti. **B)** Thomas na ně čekal venku. Jak tam tak stál, všiml si, že se k němu šourá tulák, navlečený do dlouhého rozedraného svrchníku. Špinavýma rukama svíral rukojeť vratké káry. **D)** Byla naplněná po okraj směsicí koberců, šatů, bot a železného šrotu. Na jejím boku visela na řetězu rezavá klec vystlaná dekami a s každým tulákovým krokem zarachotila. **A)** K Thomasovu překvapení se zpod jedné deky náhle vynořila urousaná opice a přelezla ke straně. **E)** Chtěla si Thomase prohlédnout. Tulák se zastavil a dlouze se na Thomase zadíval. Přes tvář mu přeběhl podivný výraz, jako by Thomase poznával, i když chlapec věděl určitě, že se nikdy neviděli. **C)** Ten pohled vyvedl Thomase z míry. Začal se trochu bát. Zrovna když se otáčel směrem k bance, vyšli z ní jeho rodiče.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 19

Některá podstatná jména mají pouze tvary čísla jednotného, ale označují soubor (souhrn, celek) jednotlivin téhož druhu. Nazývají se podstatná jména hromadná.

(V. Styblík, Český jazyk pro 6. ročník základní školy, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda ji tvoří pouze podstatná jména hromadná (A), nebo ne (N):

	A	N
19.1 lidstvo, kamení	☒	☐
19.2 ptactvo, zábradlí	☐	☒
19.3 žactvo, podkroví	☐	☒
19.4 příbuzenstvo, nádobí	☒	☐

Zdůvodnění

- 19.1 – pravdivé tvrzení → slovo *lidstvo* i slovo *kamení* mají pouze tvar čísla jednotného a označují soubory jednotlivin
- 19.2 – nepravdivé tvrzení → slovo *ptactvo* je podstatné jméno hromadné, slovo *zábradlí* však podstatné jméno hromadné není, má tvary jednotného i množného čísla (např. to zábradlí, bez těch zábradlí, s těmi zábradlími)
- 19.3 – nepravdivé tvrzení → slovo *žactvo* je podstatné jméno hromadné, slovo *podkroví* však podstatné jméno hromadné není, má tvary jednotného i množného čísla (např. to podkroví, bez těch podkroví, s těmi podkrovími)
- 19.4 – pravdivé tvrzení → slovo *příbuzenstvo* i slovo *nádobí* mají pouze tvar čísla jednotného a označují soubory jednotlivin

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 20–24

(1) Koně elfů znepokojeně zafrkali a pohodili hlavou. Všichni tři jezdcí ztuhli, očima přelétli ze strany na stranu, pak prudce otočili svá zvířata a vyrazili pryč.

(2) Elfka uháněla kupředu a zanechala dvojici strážců daleko za sebou. Urgalové vystoupili ze skrýší a okamžitě vystřelili proud černých šípů. Stín, který se dosud před elfy ukrýval, vyskočil znenadání zpoza stromu, zdvihl pravou ruku a vykřikl: „Garjzla – světlo!“

(3) Z dlaně mu vyšlehl rudý blesk, osvětlil stromy krvavě červeným světlem a zasáhl koně elfky. Zvíře se s pronikavým zařičením skácelo po hlavě k zemi. Elfka z něj neuvěřitelně rychle seskočila a zlehka přistála na zemi.

(4) Černé smrtící šípy urgálů zasáhly oba elfy téměř okamžitě. Spadli z nádherných koní a krev se smísila s prachem. Když se k nim urgalové rozeběhli, Stín je zarazil: „Za ní! Tu chci!“

(5) Když elfka uviděla své společníky mrtvé, **ze rtů** se jí vydral zoufalý výkřik. Udělala krok směrem k nim, pak proklela nepřítele a vběhla do lesa. Stín vyšplhal na strmou žulovou skálu, **která** se tyčila nad lesem. Zvedl ruku a pronesl: „Böetq istalri!“ A kus lesa se okamžitě topil v plamenech. Stín postupně zapaloval **jednu** část lesa za druhou, dokud kolem místa přepadení nevznikl asi třímílový ohnivý kruh. Vypadalo to, jako by si stromy nasadily rozžhavenou korunu. S uspokojením dával pozor, aby kruh někde náhodou neuhasl.

(Ch. Paolini, *Eragon*, upraveno)

max. 3 body

20 Napište, kterým větným členem jsou výrazy tučně zvýrazněné ve výchozím textu.

Do záznamového archu запиšte odpověď **celými slovy**, nepoužívejte zkratky.

Řešení a zdůvodnění

ze rtů – příslovečné určení místa

větný člen, který závisí na slovese *vydral se*, specifikuje nějaké místo: **odkud** se jí vydral výkřik?

která – podmět

větný člen nezávisí na žádném jiném větném členu, vyjadřuje nositele stavu: **kdo, co** se tyčilo nad lesem? (zájmeno *která* zastupuje podstatné jméno *skála*)

jednu – přívlastek (shodný)

větný člen, který se shoduje v pádě, čísle i rodě se svým řídicím větným členem *část*, upřesňuje sdělení: **jakou** část?

1 bod

21 Která z následujících možností nejspíše bezprostředně předchází výchozímu textu?

- A) Stín vystřelil z dlaně devět blesků energie, jimiž okamžitě zabil všechny urgaly.
- B) Pak elfku zasáhl rudý oheň a ona se bezvládně zhroutila k zemi. Stín vztekle zařval a mrštil mečem do stromu.
- C) Urgalové vyrazili z lesa a obklíčili elfku, takže neměla kam utéct. Viděla, jak k ní Stín pomalu kráčí se zdviženou rukou.
- D) Stín už nabýval přesvědčení, že nad elfy snadno zvítězí, když tu se vítr otočil a začal vát směrem k elfům, plný odporného zápachu urgálů.

Zdůvodnění

Výchozí text začíná pasáží, v níž koně elfů zvětří nebezpečí, varují své jezdce, a tak elfové změni směr své jízdy a prchají na opačnou stranu. Možnost D) jako jediná může bezprostředně předcházet výchozímu textu: jednak změna větru vysvětluje chování koní (ucítili pach urgálů a mohli tedy varovat elfy), jednak na tuto možnost logicky navazuje i následující vývoj událostí (Stín čekal v úkrytu, myslel, že nad elfy snadno zvítězí, kvůli změně větru a varování koní však elfové prchají a urgálové je musí pronásledovat). Ostatní posuzované možnosti nemohou bezprostředně předcházet výchozímu textu:

- Stín nemohl v úvodu textu zabít všechny urgaly, ti jsou totiž v pokračování textu naživu a střílejí po elfech.
- Elfka se nemohla zhroutit k zemi, v úvodu textu totiž jede na koni a snaží se uprchnout před urgaly.
- Stín nemohl v úvodu textu k elfce kráčet se zdviženou rukou, byl totiž do určité chvíle ukrytý za stromy.

1 bod

22 Která z následujících možností nejlépe vystihuje téma celého výchozího textu?

- A) střet urgálů s elfy
- B) vražda trojice elfů
- C) útěk urgálů před elfy
- D) požár založený urgaly

Zdůvodnění

Ve výchozím textu tři elfové prchají na koních před urgaly. Během střetu jsou zabiti dva elfí strážci a elfčin kůň. Elfka poté prchá do lesa a Stín postupně zapaluje jeho části. Téma celého výchozího textu tedy nejlépe vystihuje možnost A). Ostatní posuzované možnosti neodpovídají výchozímu textu:

- z trojice elfů jsou zabiti dva, elfce se podařilo uprchnout;
- elfové utíkali před urgaly, nikoli naopak;
- požár založil pouze Stín, nikoli několik urgálů, navíc je požár zmíněn až v závěru textu.

1 bod

23 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se uplatňuje metafora?

- A) zdvihl pravou ruku
- B) strmou žulovou skálu
- C) pak proklela nepřítele
- D) krvavě červeným světlem

Zdůvodnění

Metafora je obrazné pojmenování spočívající v přenesení pojmenování na základě podobnosti. Metafora se nejvýrazněji uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti D): slovním spojením *krvavě červeným světlem* je zde míněn oheň.

max. 3 body

24 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna příslovce.

Řešení

kupředu, daleko, okamžitě, dosud, znenadání

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
25.1 Turisté se zastavili u starobylé budovy, k níž patřily také rozlehlé zahrady.	☒	☐
25.2 Davy lidí proudily úzkými ulicemi, v nichž postávali pouliční prodejci suvenýrů.	☒	☐
25.3 Městem se šířili poplašné zprávy, které někteří obyvatelé brali na lehkou váhu.	☐	☒
25.4 Obě náměstí zaplnili stovky studentů, kteří požadovali změnu vzdělávacího systému.	☐	☒

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (zprávy), v koncovce přičestí činného musí být -y (šířily se).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (stovky), v koncovce přičestí činného musí být -y (zaplnily).

max. 2 body

26 Přiřadte k otázkám (26.1–26.3) příslušnou odpověď (A–E):

(Každou odpověď z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě odpovědi zbudou a nebudou použity.)

- 26.1 Je pravda, že ač jste známý pacifista, sbíráte vojenské přilby? _____
- 26.2 Myslíte si, že sbírat vojenské přilby je náročnější než být například filatelistou? _____
- 26.3 Je nějaký kousek, o němž jako sběratel sníte, ale dosud se vám ho nepodařilo sehnat? _____

(CZVV, inspirováno rozhovorem s J. Suchým)

- A) Ani ne. Vlastně jsem spokojenej s tím, co už doma mám. Občas si ale vyjdu na blešák, a když objevím něco pěkného, jako před časem jednu nádhernou husarskou přilbu, tak si to koupím.
- B) Spíš ne. Nemám rád násilí v žádné podobě, takže ani války. Dokonce i vojně jsem se radši vyhnul.
- C) Ano. Ale z nich se přece nestřílí! Naopak, zachraňují lidské životy. To nejsou pušky, aby zabíjely.
- D) Možná. Moc bych si přál nějakou fortelnou polici, na kterou bych mohl dát ty nejvzácnější kousky ze své sbírky.
- E) Asi ano. Třeba i kvůli tomu, že ty přilby už pomalu nemám kam dávat. Mám jich už sto třicet. Kdybych sbíral známky, těch sto třicet kusů by se mi vešlo do jednoho alba.

Zdůvodnění

26.1 – C)

Dotazovaný odpovídá na obě části položené otázky, zájmeno *nich* odkazuje na vojenské přilby.

26.2 – E)

Slovo *filatelista* uvedené v otázce označuje *sběratele známek*, dotazovaný na to reaguje a vysvětluje, proč je těžší sbírat přilby než známky.

26.3 – A)

Dotazovaný odpovídá na položenou otázku, tedy že nepotřebuje svou sbírku už rozšiřovat, a doplňuje další informace týkající se jeho sbírky.

Na žádnou z posuzovaných otázek neodpovídá ani možnost B), ani možnost D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 27–29

Studium chování živočichů ve volné přírodě je obvykle dost **složitě** – málokdy se k nim lze totiž dostatečně přiblížit.

Řešení představují dálkově ovládaná autíčka, jež National Geographic úspěšně použil třeba při sledování divokých lvů v tanzanském **národním** parku Serengeti. V některých případech, například u tučňáků císařských, však selhává i tento postup. Yvon Le Maho ze Štrasburské univerzity proto poslal do nitra ptačí kolonie robota, který připomíná mládě tučňáka. S jeho pomocí chtěl Le Maho zjistit, jak plaší tučňáci reagují na cizorodý předmět. Tučňáci si však přístroje téměř nevšimli.

Nová metoda studia zvířat v jejich **přirozeném** prostředí, jíž se věnovala **podrobná** zpráva publikovaná v časopise Nature Methods, se tedy osvědčila.

(100+1 zahraničních zajímavostí, 20/2014, upraveno)

max. 2 body

27 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma (A), nebo ne (N):

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm tučně zvýrazněno.)

	A	N
27.1 podrobná – detailní	☒	☐
27.2 složitě – komplikované	☒	☐
27.3 národním – vlasteneckém	☐	☒
27.4 přirozeném – nepředstíraném	☐	☒

Zdůvodnění

27.1 – pravdivé tvrzení → slovo *podrobný* je v textu užito ve významu *jdoucí do jednotlivostí, detailní*; pokud slovo *podrobný* nahradíme slovem *detailní*, význam textu zůstane zachován (*jíž se věnovala detailní zpráva*)

27.2 – pravdivé tvrzení → slovo *složitý* je v textu užito ve významu *spletitý, komplikovaný*; pokud slovo *složitý* nahradíme slovem *komplikovaný*, význam textu zůstane zachován (*studium chování živočichů ve volné přírodě je obvykle dost komplikované*)

27.3 – nepravdivé tvrzení → slovo *národní* je v textu užito v ustáleném slovním spojení *národní park*; pokud bychom slovo *národní* nahradili slovem *vlastenecký*, význam textu by se zcela změnil (*sledování divokých lvů v tanzanském vlasteneckém parku*)

27.4 – nepravdivé tvrzení → slovo *přirozený* je v textu užito ve významu *daný přírodou*; pokud bychom slovo *přirozený* nahradili slovem *nepředstíraný*, text by nedával smysl (*metoda studia zvířat v jejich nepředstíraném prostředí*)

28

28.1 Napište, kterým slovním druhem je ve výchozím textu slovo *plaší*.Při zápisu odpovědi do záznamového archu **nepoužívejte číslice ani zkratky.****28.2 Napište smysluplnou větu o maximálně 5 slovech, v níž slovo *plaší* bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.****Řešení a zdůvodnění**28.1 – přídavné jméno (konkrétně tvar přídavného jména *plachý*)28.2 – Ve vzniklé větě musí být slovo *plaší* užito jako sloveso ve tvaru 3. osoby čísla jednotného nebo množného, např. *Děda rád plaší holuby.***1 bod****29 Která z následujících možností nejlépe vystihuje účel výchozího textu?**

- A) informovat o metodách studia zvířat
- B) varovat před pozorováním divokých zvířat
- C) doporučit zprávu o metodách studia zvířat
- D) upozornit na rizika pozorování divokých zvířat

Zdůvodnění

Výchozí text se zabývá studiem živočichů ve volné přírodě, představuje také konkrétní metody studia zvířat (pozorování pomocí autiček na dálkové ovládání nebo pomocí robota podobného pozorovanému zvířeti). Hlavní funkcí textu je funkce informativní.

1 bod**30 Ve kterém z následujících souvětí je pravopisná chyba?**

- A) Výlet jsme si náramně užili, přestože bylo sychravé počasí.
- B) Náhle se zablýsklo, nebe **potemělo** a spustil se prudký liják.
- C) Matka odmítá v některých místnostech topit, takže strádáme zimou.
- D) V dále zahřmělo, slunce se ztratilo v mracích, proto se děti raději vrátily domů.

Zdůvodnění

Sloveso *potemnět* je příbuzné s přídavným jménem *temný*, má význam *stát se temným*.